

DINJA

Sažetak

Dinja (*Cucumis melo*) je cijenjena povrtna biljna vrsta koja se uzgaja zbog svojih aromatičnih plodova. Uzgaja se često, kako na velikim proizvodnim površinama, tako i u povrtnjacima na okućnicama. Osobito je cijenjena u kulinarnstvu zbog karakterističnog mirisa i okusa. Podrijetlom je iz vrućih krajeva Afrike i Azije, no raste posvuda u svim toplijim krajevima i na snažnim, hranjivima bogatim tlima. Uspijevaju u krajevima s najmanje 6 mjeseci bez mraza i 3 mjeseca sa srednjim temperaturama iznad 20°C. U mnogim našim krajevima ne mogu dozrijeti. Dinje se uzgajaju poput krastavaca, a siju se direktno na gredicu ili se prvo uzgoje u kljajalištu i kasnije presađuju na otvoreno.

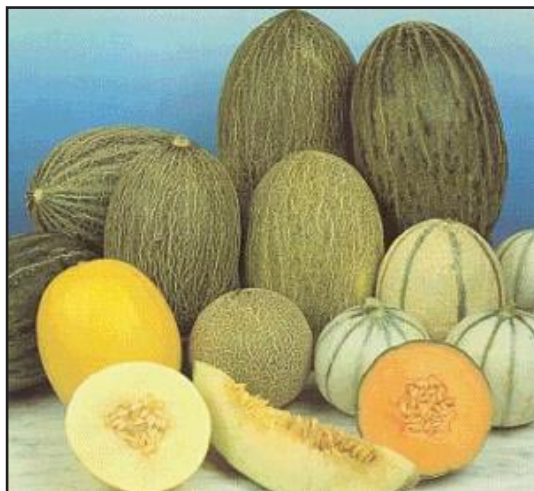

Tlo za dinje potrebno je u jesen duboko prekopati i obilno pognojiti stajskim gnojem, a u proljeće površinu zemlje samo površinski razrahliti. Najbolje je gnojiti stajskim gnojem u količini od 50 t/ha, a ako se ne raspoložuje ovom količinom, treba gnojiti barem u kućice. Osim stajskog gnoja, dodaju se i mineralna gnojiva u količinama 50 gk N, 120 kg P₂O₅ i 240 kg K₂O. Tijekom vegetacije dva puta se prihranjuje sa 50 kg N.

U ovako pripremljeno tlo dinje sijemo tek kada prođe opasnost od pojave kasnih proljetnih mrazeva. Sjeme dinje klije pri temperaturi od 20 do 15° C. Sije se u kućice na razmak između redova od 150 cm, a u redu, biljka od biljke, 100 cm. U tlu se načini jamica u koju se stave 2 do 3 sjemenke i prekriju se zrelim kompostom.

Kada biljke niknu, slabije uklonimo iz zemlje ili ih odrežemo pri tlu, a ostavljaju se 1 do 2 snažnije biljke.

¹ Darko Kantoci, dipl.ing. agr.

Kada biljke razviju 4 do 6 listova, otkida im se vrh stabljike tako da se na svakoj biljci ostavi 3 do 4 lista. Iz pazušaca preostalih listova razvit će se pobočne vriježe, koje se rasporede po gredici tako da svaka vriježa zauzme podjednaku površinu gredice. Kada pobočne vriježe razviju 7 do 8 listova, otkida im se vrh. Točnije, s vriježa se kida 5 do 6 listova. Iz pazušaca preostalih listova na pobočnim vriježama razvit će se izboji koji nose cvjetove. Otkidanje vrhova stabljika treba završiti znatno ranije prije cvatnje. Za vrijeme cvatnje, kao i neposredno prije cvatnje, ne provodi se otkidanje vrhova stabljika.

Kada plodovi narastu na veličinu oraha, prikrate se vrhovi njihovih plodnih vriježa tako da iznad ploda ostanu dva lista. Vriježe koje ne nose plodove također se prikraćuju, a može ih se i sasvim ukloniti, no ne smije se zaboraviti da će plodovi biti lijepi i slatki ako na vriježama bude dosta zdravog lišća. Stoga kod uklanjanja lišća i prikraćivanja vriježa ne treba pretjerivati.

Kada plodovi dosegnu veličinu jabuke, potrebno je odlučiti koje plodove želimo ostaviti, a koje odstraniti. Ako na pojedinoj biljci ostane previše plodova, oni će ostati sitni. Koliko će plodova ostati na biljci osobna je odluka uzgajivača koji pri tome treba ocijeniti snagu tla i bujnost same biljke. Želimo li što veće i slađe plodove, na pojedinoj ćemo vriježi ostaviti 1 do 2 ploda.

U prvo vrijeme rasta i razvoja vriježa i lišća potrebno je redovito plijeviti korov oko biljaka, a kada se dovoljno razrastu i prekriju tlo, korov će slabije rasti. Osobito je važno nasad dinja redovito zalijevati, i to uvijek odstajalom, mlakom vodom. Kako bi zalijevanje bilo korisno, treba vlažiti čitavu površinu tla koju pokrivaju vriježe, a ne samo zemlju uz stabljiku. Kod zalijevanja treba izbjegavati vlaženje lišća i vriježa kako se na njima ne bi pojavila rđa. U vrijeme cvatnje potrebe za vodom nešto su manje te treba zalijevati manje i vrlo oprezno. Prije cvatnje i za vrijeme rasta plodova, dinje se prihranjuju mineralnim gnojivima.

Ispod svakog pojedinog ploda dobro je podmetnuti daščicu, opeku, crijep ili nešto slično kako plodovi ne bi bili u doticaju s tlom, a time se smanjuje i opasnost pojave bolesti. Kako bi se plodovi što jednoličnije razvijali, potrebno ih je s vremena na vrijeme

okretati, da bi bili podjednako izloženi svjetlu sa svih strana.

Dinje osobito dobro uspijevaju ako ih sijemo, odnosno, sadimo, na humcima koji se izvode isto kao kod uzgoja krastavaca. Humci se izvode na sljedeći način: u razmacima od 100 cm iskopaju se oko 30 cm široke i isto toliko duboke jame koje se ispune konjskim ili goveđim zrelim gnojem ili kompostom. Ovaj gnoj se polako rastvara i grije tlo, a to dinjama vrlo godi. Zemlju iskopanu iz jama pomiješanu s kompostom ili zrelim stajskim gnojem, nagnemo nad jamama i tako uredimo humke. Na humke dinje sijemo tako da po nekoliko sjemenki posložimo u malom krugu pa ih onda utisnemo 4 do 5 cm duboko u zemlju, okrenute šiljatim krajem prema dolje. Kada biljke narastu, na pojedinom se humku ostave po tri najsnažnije razvijene biljke, dok se ostale odrežu sasvim uz zemlju.

Bilo da dinje uzgajamo na humcima ili običnim povrtnim gredicama, možemo umjesto sjemena saditi na otvoreno prijesadnice, koje smo do presađivanja uzgojili u kljalištu, sandučiću ili u cvjetnom loncu. Ovako uzgojene biljke presađujemo zajedno s grumenom zemlje oko korijena. U prvo vrijeme nakon presadnje dobro je mlade biljke pokriti za hladnijih noći pokrovom (lutrasil folijom npr.). Isprva treba oprezno zalijevati i uvijek samo mlačnom vodom. Kada se biljke počnu jače razvijati, tada ih treba obilno zalijevati

Dinja se za tržište bere nekoliko dana prije nego sasvim dozrije. Jasno, plodovi koji su ubrani prije dozrelosti nisu tako slasni kao oni, koji do svoje potpune zriobe ostaju na biljci. Da je dinja zrela za trošnju poznaje se po mirisu, a kod većine sorti i po boji kore i po tome što se plod lako otkida od peteljke. Želimo li ubranu dinju spremiti za kasniju trošnju, ostavimo je još dan ili dva na suhom i zračnom mjestu, a onda je do trošnje spremimo u što hladniji podrum. Neke sorte se ovako mogu čuvati i nekoliko tjedana.

Prvi plodovi dozriju 80 do 100 dana nakon nicanja, a berba traje oko mjesec dana. Prinosi se kreću od 10 do 40 t/ha, što najviše ovisi o dužini toplog razdoblja.

Od dobrih i slatkih sorti dinja dobro je spremati sjeme (ne F_1 hibrida). Sjemenke ne treba prati, nego ih samo posušiti:

prvo na suhom, a zatim na zračnom i natkrivenom mjestu, u sjeni. Za sjetvu je najbolje sjeme staro dvije godine.

Mnogobrojne sorte dinja mogu se svrstati u tri glavne skupine: kantalup dinje ili rebrače, mrežatice i glatke dinje.

Kantalup dinje ili rebrače imaju okrugle i rebraste plodove s dubokim brazdama između pojedinih rebara. Rebra često imaju bradavičaste izrasline. Okus ovih dinja je odličan, a vrlo često mirišu na ananas. Za kasniju trošnju ne daju se čuvati jer već za 3 do 4 dana postaju brašnaste i manje slasne. Različite sorte imaju meso crvene, zelene, žute ili bijele boje.

Mrežatice ili mrežaste dinje imaju sasvim slabo vidljiva rebra ili ih uopće nemaju. Značajno obilježje im je ponešto izbočena mreža na površini kore. Plodovi su manje veličine nego plodovi velikih rebrača.

Glatke dinje često imaju nešto duguljast plod bez izraženih rebara i bez mreže. Tek se kod nekih sorti naešto jače ističu rebra ili tragovi mreže. Meso većinom nije osobito aromatično, no vrlo je slatko.

review paper

MELON

Summary

Melon (Cucumis melo) is a highly appreciated vegetable sort that is grown because of its aromatic fruits. It is commonly grown, both on big growing areas, as well as in vegetable gardens around houses. It is highly appreciated in cooking because of its characteristic smell and taste. It originates from hot areas of Africa and Asia, but it grows everywhere in all warmer areas and in strong, nutritious rich soils. It also grows in areas where there is no frost for at least 6 months and where the mean temperatures are above 20 degrees for at least 3 months. In many areas of Croatia it can't become ripe. Melons are grown as cucumbers, and are sown directly on plots or are first grown in hotbeds and then planted in the open.